

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Srovnání české a švýcarské praxe při moderaci smluvní pokuty v kontextu sportovního práva

Smluvní pokuta představuje klíčový nástroj k zajištění plnění smluvních závazků. Pokud však její sjednaná výše výrazně převyšuje míru odpovídající okolnostem, může soud pokutu přiměřeně snížit, tedy moderovat. Přístup k této moderaci se však v jednotlivých právních řádech může lišit. Cílem tohoto článku je porovnat přístup k moderaci smluvní pokuty podle švýcarského a českého práva. Srovnání je relevantní zejména pro spory před Rozhodčím soudem pro sport (dále jen „CAS“), který ve své praxi aplikuje švýcarské právo. Vycházíme přitom z našich praktických zkušeností s arbitrážemi u CAS v oblasti sportovního práva.

Vzhledem k tomu, že přístup k moderaci smluvní pokuty se může v jednotlivých právních řádech v určitých aspektech lišit, je vhodné nejprve přiblížit úpravu v českém právním řádu, která v posledních letech prošla významnou proměnou jak na úrovni judikatury, tak i výkladu samotného institutu.

Česká právní úprava

Zásadní posun v pojetí moderace smluvní pokuty přinesl rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2023, sp. zn. **31 Cdo 2273/2022**,[\[1\]](#) který změnil dosavadní výklad institutu smluvní pokuty. Nejvyšší soud opustil dosavadní model **moderace smluvního ujednání** a přešel k **moderaci konkrétního nároku na smluvní pokutu**. Přihlédnuto by přitom dle jeho názoru mělo být nejen k okolnostem známým již v době sjednávání smluvní pokuty, ale též k **okolnostem, které zde byly při porušení smluvní povinnosti, jakož i k okolnostem, které nastaly po jejím porušení**, mají-li v porušení smluvní povinnosti nepochybně původ a byly-li v době porušení povinnosti předvídatelné. Tento posun představuje významný odklon od dřívější praxe, kdy soudy zasahovaly přímo do obsahu smluvních ujednání a kontrolovaly, zda je smluvní pokuta přiměřená již v okamžiku jejího sjednání.

Pro posuzování přiměřenosti nároku na smluvní pokutu zavedl Nejvyšší soud **třífázový test**. V první fázi soud na základě interpretačních pravidel podle § 555 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „**občanský zákoník**“), zjišťuje, jakou funkci měla smluvní pokuta plnit, tedy zda sloužila jako **paušalizovaná náhrada škody**, nebo měla především **sankční charakter**. Přitom přihlíží nejen k situaci v době sjednání pokuty, ale také k okolnostem souvisejícím s porušením smluvní povinnosti a případně i k těm, které nastaly později a mají původ v tomto porušení.

Ve druhé fázi na **základě zjištěných okolností** soud posuzuje, **zda výše smluvní pokuty odpovídá ochraně věřitelových zájmů, které byly porušením smluvní povinnosti dotčeny, a které měla pokuta chránit**.

Ve třetí fázi pak soud, pokud **dospěje k závěru o nepřiměřenosti smluvní pokuty, sníží pokutu na přiměřenou výši, přičemž přihlíží k funkcím, které má plnit, a k hodnotě a významu zajišťované povinnosti**. Pokud však soud nepřiměřenost neshledá nebo nelze objasnit rozsah

následků porušení povinnosti, nárok na smluvní pokutu nesnižuje.

Výše zmiňované rozhodnutí tak posiluje právní jistotu a předvídatelnost soudních rozhodnutí tím, že dává smluvním stranám větší prostor pro ujednání podle vlastní vůle, avšak zároveň zachovává možnost soudů korigovat nepřiměřené nároky v konkrétních situacích.

Je důležité zdůraznit, že moderace smluvní pokuty podle současné české právní úpravy přichází v úvahu pouze **na návrh dlužníka**. Tento požadavek je nyní výslovně zakotven v § 2051 občanského zákoníku. Výjimku z tohoto ustanovení představují pouze spotřebitelské smlouvy, kde je soud povinen zasáhnout *ex officio* i bez návrhu.[\[2\]](#)

Švýcarská právní úprava

Ve švýcarském právu je smluvní pokuta upravena v člancích 160–163 švýcarského zákoníku o závazcích (dále jen „CO“). Základní koncepce vychází z principu, který je podobný české právní úpravě, kdy strany podle čl. 163 odst. 1 CO mají plnou volnost při určování výše smluvní pokuty.

Tato svoboda je však vyvážena kogentním ustanovením čl. 163 odst. 3 CO, které umožňuje soudu či rozhodčímu orgánu snížit pokutu, pokud je zjevně nepřiměřená. Zatímco tak podle české úpravy přichází moderace v úvahu **pouze na návrh dlužníka** (s výjimkou spotřebitelských smluv), švýcarské právo umožňuje soudu či rozhodčímu orgánu moderovat nepřiměřenou **smluvní pokutu i bez návrhu strany, tedy z vlastní iniciativy. Tento rozdíl je důležitý a je potřeba si jej při sjednávání smluv vázaných na švýcarské právo uvědomit.**

Rozdíly mezi českou a švýcarskou právní praxí se zároveň projevují i v konkrétních kritériích a hlediscích, která soudy využívají při posuzování přiměřenosti smluvní pokuty. Ve švýcarském právu je tento přístup formován nejen judikaturou švýcarských soudů, ale rovněž judikaturou **Rozhodčího soudu pro sport (CAS)**, které při posuzování nepřiměřenosti smluvní pokuty uplatňují princip **komplexního vyvážení zájmů stran**. Přitom se zohledňují například zájem věřitele na řádném plnění závazku, závažnost porušení smlouvy, zavinění dlužníka, finanční situace obou stran, povaha smluvního vztahu, profesní postavení dlužníka a konečně účel, pro který byla smluvní pokuta sjednána.[\[3\]](#)

Na rozdíl od českého třífázového testu, který postupně zjišťuje funkci pokuty, posuzuje její přiměřenost a případně ji moduluje, švýcarská praxe nepracuje s pevně stanoveným postupem, ale posuzuje všechny relevantní okolnosti případu. Významné je, že švýcarská judikatura výslovně uznává sankční a preventivní funkci smluvní pokuty, kdy pokuta není automaticky nepřiměřená jen proto, že překračuje skutečnou škodu.[\[4\]](#)

Dalším specifikem švýcarské úpravy je **rozložení důkazního břemene**. Dlužník nese primární odpovědnost prokázat, že pokuta je nepřiměřená.[\[5\]](#) Věřitel by však dle judikatury měl alespoň stručně doložit vzniklou škodu, pokud má lepší znalost situace. Bez součinnosti věřitele nemůže soud či rozhodce provést efektivní vyvážení zájmů, které čl. 163 odst. 3 CO vyžaduje.[\[6\]](#)

Závěrem lze říci, že srovnání české a švýcarské právní úpravy moderace smluvní pokuty ukazuje, že oba právní řády kombinují ochranu věřitele s možností snížení nepřiměřených pokut, liší se však v konkrétních mechanismech. Česká právní úprava pracuje s **třífázovým testem** a moderace přichází v úvahu pouze **na návrh dlužníka**, zatímco švýcarské právo umožňuje soudům či rozhodčím orgánům zasáhnout i **z vlastní iniciativy** a posuzuje přiměřenost pokuty komplexně, s ohledem na všechny relevantní okolnosti daného případu.

Porozumění těmto rozdílům je zásadní pro všechny, kdo hodlají uplatňovat své sportovně smluvní

nároky obsahující ujednání o smluvní pokutě před **CAS**, kde se aplikuje právo švýcarské. Jeho znalost tak umožňuje stranám lépe vyhodnotit kritéria, na základě kterých může být posuzována přiměřenost výše sjednané smluvní pokuty. Jedná se o téma důležité i proto, že velká část sportovních smluv ujednání o smluvní pokutě obsahuje.

doc. JUDr. Jan Brodec, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Tereza Picková,
právník

Michaela Borovková,
paralegal

BRODEC & PARTNERS
— LAW FIRM —

[BRODEC & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Rubešova 162/8
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 247 215
e-mail: info@akbrodec.cz

---

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2023, sp. zn. 31 Cdo 2273/2022.

[2] Lasák J. § 2051. [Snížení smluvní pokuty soudem] Občanský zákoník. Závazkové právo, 2. vydání, 2025.

[3] Federal Supreme Court, 9 September 2011. the Panels in CAS 2010/A/2317 SC Fotbal Club Timisoara SA v. FC Slovan Liberec.

[4] Federal Tribunal (Swiss Supreme Court), 8 December 2009, 4 A_141/2008.

[5] Federal Supreme Court, 9 September 2011. the Panels in CAS 2010/A/2317 SC Fotbal Club Timisoara SA v. FC Slovan Liberec.

[6] Tamtéž.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)